مقاله پژوهشی اصیل

مجلـــه‌ی توســـعه‌ی آمـــوزش در علـوم پزشـــکی
دوره‌ی ۹، شماره ۲٤، زمستان ۹۵ ، صفحات ۹۲ تا ۱۰۱

رابطه ویژگی‌های فردی و تجارب دانشگاهی با دستاوردهای تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زنجان

بفرین محمدزاده[۱]، لیلا مقصودی[۲]، دکتر محمد مسعود وکیلی[۳]، دکتر طاهره صادقی[٤]، دکتر فاطمه زارعی[۳]

نویسنده‌ی مسوول: دانشگاه علوم پزشکی زنجان، دانشکده‌ی بهداشت f.zarei@zums.ac.ir

دریافت: ۹۵/٤/۱۲ پذیرش: ۹۵/٦/۱۵ چاپ: ۹۵/۱۰/۲۵

چکیده

زمینه و هدف: *راهبردهای مطالعه و یادگیری شامل افکار و رفتارهای نهان و آشکاری است که با موفقیت در یادگیری مرتبط هستند. از طرفی، پرورش و رشد نسلی از دانشجویان که قادر به فعالیت در محیط‌هایی با ارزش‌های متنوع، تغییرات سریع فناوری و تحولات پیچیده‌ی فرهنگی و اجتماعی باشد، یکی از چالش‌های منحصربه فرد مسوولان دانشگاه‌ها است. این مطالعه باهدف بررسی رابطه ویژگی‌های فردی و تجارب دانشگاهی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زنجان با دستاوردهای تحصیلی آنان انجام شد.*

روش بررسی: *پژوهش حاضر، مطالعه‌ای توصیفی -همبستگی است که نمونه‌ی مطالعه ۳۵۲ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زنجان در سال ۱۳۹٤-۱۳۹۵ بود که با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای برحسب جنسیت، رشته تحصیلی و مقطع تحصیلی انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ی استاندارد تجربیات دانشجویان دانشکده (CSEQ) بود. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و رگرسیون چندگانه استفاده شد.*

یافته‌ها: *بر اساس نتایج، هر سه بعد تجارب دانشگاهی دانشجویان شامل ادراک از کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی به ترتیب پیش‌بینی کننده دستاوردهای تحصیلی آنان است و ۰/٤۱۵ از واریانس دستاوردها پیش‌بینی می‌کند. همچنین برحسب رشته و مقطع تحصیلی قدرت ابعاد تجارب دانشجویان در پیش‌بینی دستاوردهای تحصیلی آنان متفاوت است. نتایج این پژوهش به‌طورکلی نشان‌دهنده‌ی رضایت نسبی دانشجویان از دستاوردهای دانشگاهی است.*

نتیجه‌گیری: *توجه به ویژگی‌های فردی و تجارب دانشگاهی دانشجویان به‌منظور تحقق دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه‌های علوم پزشکی ضروری است. لذا تاثیر پذیری افراد از محیط پیرامون علمی اعم از افراد و امکانات، بهبود این عوامل در راستای برقراری ارتباط بهتر بین دانشجویان و اساتید و کارمندان و بهبود محیط فیزیکی برای انجام کارهای گروهی و تحقیقاتی اهمیت دارد.*

واژگان کلیدی: ویژگی‌های فردی، تجارب دانشگاهی، دستاوردهای تحصیلی، دانشگاه علوم پزشکی

مقدمه

یکی از مسایل مهم در موسسات آموزش عالی، ارزیابی و بهبود اثربخشی آموزش دانشجویان است به‌طوری‌که ارزیابی پیامدهای دانشگاه‌ها از مهم‌ترین دغدغه‌های سیستم آموزشی تلقی می‌شود (۱). یادگیرندگان در هنگام روبرو شدن با انواع

۱- دانشجوی کارشناسی بهداشت عمومی دانشکده بهداشت،دانشگاه علوم پزشکی زنجان.

۲- کارشناسی بهداشت عمومی دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زنجان.

۳- دکترای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، استادیاردانشگاه علوم پزشکی زنجان.

٤- دکترای آموزش پرستاری، گروه کودک و نوزاد دانشکده پرستاری و مامایی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

تکالیف یادگیری، از راهبردهای مشخصی برای یادگیری استفاده می‌کنند. راهبردهای مطالعه و یادگیری شامل افکار و رفتارهای نهان و آشکاری است که با موفقیت در یادگیری مرتبط هستند و می‌توانند از طریق مداخلات آموزشی تغییر یابند. محققین این راهبردها را در چندطبقه که عملکرد آن‌ها را تعیین می‌کند، دسته‌بندی کرده‌اند (۲).

یکی از چالش‌های منحصربه‌فرد مسوولان دانشگاه‌ها، پرورش و رشد نسلی از دانشجویان است که قادر به زندگی در محیط‌هایی با ارزش‌های متنوع، تغییرات سریع فناوری و تحولات پیچیده‌ی فرهنگی و اجتماعی باشد (۳). به‌منظور رویارویی با این تغییر و تحولات، هر فرد باید به‌طور مداوم در حال یادگیری و بازآموزی باشد. این ویژگی‌ها، نیازها و تحولات باعث شده است تا به‌طور مداوم بر تعداد داوطلبان ورود به آموزش عالی افزوده شود (٤). دستاوردهای دانشجویان شامل میزان پیشرفت آنان در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی است. محققان این اهداف را در پنج گروه اصلی:۱-آموزش عمومی، ادبیات، هنر و علوم اجتماعی ۲- رشد و بهسازی فردی و شایستگی‌های اجتماعی ۳- آموزش علوم و فناوری ٤- کسب مهارت‌های ذهنی ۵ - کسب شایستگی حرفه‌ای طبقه‌بندی کرده‌اند (٦, ۵).

منظور از ویژگی‌های فردی عواملی مانند جنسیت، محل سکونت، رشته‌ی تحصیلی و مقطع تحصیلی است که می‌تواند بر دستاوردهای دانشجویان تاثیر به‌سزایی داشته باشد. منظور از تجارب دانشگاهی ترکیبی از رویدادها، فعالیت‌ها و روابطی است که در حین حضور در دانشگاه به دست می‌آید و شامل فعالیت‌های مرتبط با برنامه درسی یا فوق‌برنامه درسی، تعامل و روابط دانشجو با اساتید، کارکنان و سایر هم‌دانشگاهی‌ها است؛ همچنین فرآیندها و کیفیت تجربیات دانشجویان در داخل و خارج کلاس نیز می‌تواند مدنظر قرار گیرد (۷, ٦) به‌منظور سنجش تجربیات دانشجویان معیارهای مختلفی اعم از سنجش تجارب دانشجو، کیفیت محیط دانشگاه و انسجام اجتماعی (۸) از سوی صاحب‌نظران مدنظر است.

متخصصان کیفیت، تلاش را داوطلبانه، ابتکاری یا سرمایه‌گذاری فردی دانشجویان برای آموزش عالی می‌دانند و آن را میزان نیرویی صرف شده توسط دانشجو در فعالیت‌هایی اعم از مشارکت در یادگیری، بهسازی و پیشرفت فردی، تعریف می‌کنند (۱۰, ۹)، همچنین اندازه‌گیری میزان مشارکت دانشجویان در فعالیت دانشگاهی به‌منظور یادگیری، رشد و بهسازی نیز در زمره‌ی این امر تلقی می‌شود که شامل صرف انرژی و تلاش آن‌ها در فعالیت‌های درون و بیرون کلاسی است که به‌عنوان وسیله‌ای برای سنجش کیفیت تجارب دانشجویان مورداستفاده قرار می‌گیرد (۱۱). دومین معیار تجارب دانشجویان کیفیت محیط دانشگاهی است که با دستاوردهای دانشجویان، مرتبط و رشد و توسعه‌ی علمی و یادگیری آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد (۱۲). سومین معیار، انسجام اجتماعی است که دربردارنده‌ی رفتارهای مرتبط با مشارکت اجتماعی است و تعامل دانشجو را با سایر دانشجویان، اساتید و کادر اداری و حضور در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی دانشگاه دربرمی‌گیرد (۱۳). نتایج مطالعه‌ی آستین نشان داد ویژگی‌های فردی به شکل غیرمستقیم بر دستاوردها و میزان بهره‌گیری دانشجویان از فرصت‌هایی که موسسات فراهم نموده‌اند، تاثیر می‌گذارد (١٤). همچنین مبتنی بر شواهد سایر مطالعات بین تلاش دانشجویان و ادراک آنان از محیط دانشگاه و بین کیفیت تلاش و تحقق دستاوردها رابطه‌ی معناداری وجود دارد (۱). علاوه بر این، مطالعه کریمی نشان داد بین ابعاد دانشگاهی و دستاوردهای تحصیلی رابطه‌ی معناداری وجود دارد (۱۵). بر این اساس، ازآنجایی‌که، دستاوردهای دانشگاهی دانشجویان به‌عنوان یکی از پیامدهای حاصل از ده‌ها هزار از تجربیات دانشگاهی است (١٦). لذا، هدف این مطالعه بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های فردی دانشجو (جنسیت، رشته‌ی تحصیلی و مقطع تحصیلی) تجارب دانشگاهی، کیفیت تلاش دانشجو، کیفیت محیط دانشگاه و

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

انسجام اجتماعی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زنجان با دستاوردهای تحصیلی است.

روش بررسی

این پژوهش ازلحاظ هدف کاربردی و از جهت روش در زمره پژوهش‌های توصیفی - همبستگی است که به‌صورت مقطعی انجام گرفت. جامعه‌ی آماری کلیه‌ی دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی زنجان در سال تحصیلی ۹۵-۹٤ بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای برحسب جنسیت و رشته‌ی تحصیلی و مقطع تحصیلی، طبق فرمول حجم نمونه‌ی توصیفی با P=۰/۵ تعداد ۳۸٤ نفر طبق جدول به‌عنوان نمونه انتخاب گردید. معیار ورود دانشجویان به مطالعه عبارت بود از طی حداقل نیمی از ترم‌های تحصیلی، عدم مشروطی در طی ترم‌های تحصیلی و علاقه‌مندی به رشته‌ی تحصیلی.

ابزار مورداستفاده برای گردآوری اطلاعات، پرسشنامه تجربیات دانشجویان بود که توسط پیس و کووه (۵) روایی و پایایی آن مورد تایید قرار گرفت (۱۵) و بر روی یک نمونه‌ی ۳۰ نفری از دانشجویان واجد شرایط جامعه‌ی آماری، محاسبه شد و مقدار ضریب آلفای کرونباخ کل ابزار برابر ۰/۸۲ و برای زیر مقیاس‌ها بین ۰/٦۱تا۰/۸ متغیر بود. پرسشنامه‌ی مذکور شامل ۷۸ سوال در پنج بعد بود. این ابعاد عبارت بودند از: بعد ویژگی‌های (فردی جنسیت، رشته‌ی تحصیلی و مقطع تحصیلی) ۳ سوال، بعد کیفیت تلاش دانشجو شامل ٤۵ سوال، بعد کیفیت محیط دانشکده شامل ۷ سوال، بعد انسجام اجتماعی شامل ۳ سوال و بعد دستاوردهتای دانشگاهی شامل ۲۰ سوال (۱۱).

تجزیه‌وتحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون رگرسیون چندگانه و Durbin-Watson در نرم‌افزار آماری $SPSS_{16}$ انجام شد. به‌طوری‌که، ابتدا کیفیت محیط موسسه، دستاوردهای دانشگاهی و انسجام اجتماعی با تلاش کلی دانشجویان وارد مدل رگرسیونی شدند. این روش جهت تعیین توزیع نرمال متغیر وابسته و توزیع مقادیر خطاها موردبررسی قرار گرفت که دارای توزیع نرمال بودند. سپس با استفاده از آزمون Durbin-Watson که در محدوده‌ی بین ۱/۷ تا ۲/۳ است، استقلال داده از هم بررسی شد. در این مطالعه داده‌ها از هم مستقل بودند و همچنین هم خطی داده‌ها مورد تایید بودند. فرمول برآورد شده از مدل رگرسیونی چندگانه به شکل ذیل بود:

(انسجام اجتماعی ×۰/۵۱۷) + (کیفیت محیط موسسه ×۰/۳۰۷) +(کیفیت تلاش ×۰/۳۵۷) + ۱۱/٤۲= دستاوردهای دانشجویان

یافته‌ها

از مجموع ۳۵۲ نفر شرکت‌کننده در این پژوهش، ۱۹۸ نفر زن (۵٦/۲ درصد) و ۱۵٤ نفر مرد (٤۳/۸ درصد) بودند؛۲۲ نفر در مقطع کاردانی (٦/۲ درصد)، ۲۵۲ نفر در مقطع کارشناسی (۷۱/٦ درصد)، ۷۸ نفر در تحصیلات تکمیلی (مقطع کارشناستی ارشتد و دکتری) (۲۲/۲ درصد) مشغول به تحصیل بودند؛ ۸٦ نفر در رشته‌ی بهداشت (٤٤/٤ درصد)، ۸۳ نفر در رشته‌ی پیراپزشکی (۲۳/۵ درصد)۵۸ نفتر در رشته‌ی پرستاری و مامایی (۱٦/۵ درصد)، ۵۲ نفر در رشته‌ی فوریت و اتاق عمل و هوشبری (۱٤/۷ درصد)، ۲٤ نفر در رشته‌های پزشکی (٦/۸ درصد)، ۲٤ نفر در رشته‌ی دندانپزشکی (٦/۸ درصد)، ۲۵ نفر در رشته‌ی داروشناسی (۷/۱ درصد) مشغول به تحصیل بودند. جدول زیر میانگین نمره‌ی کیفیت تلاش، انسجام اجتماعی، کیفیت محیط و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی زنجان را از دیدگاه آنان نشان می‌دهد.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

جدول ۱: میانگین نمره‌ی تجارب دانشگاهی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان

متغیر	میانگین و انحراف معیار	درصد زیر میانگین	درصد میانگین
کیفیت تلاش دانشجو (نمره کل ٤)	١٠٤/٨٦±١٨/٧٥	٥٤/٨	٤٤/٩
انسجام اجتماعی (نمره کل ٧)	٤٦/٣٧±١٣/٢٥	٤٨	٥١/٤
دستاوردهای دانشگاهی (نمره کل ٥)	٦٣/٣٧±١٤/٣٧	٤٨/٩	٥١/١
کیفیت محیط دانشگاه (نمره کل ٧)	٣٢/٠٢±١٠/٢٢	٤٨/٩	٥١/١

بر اساس نتایج حاصل از جدول ۱، درصد میانگین در کیفیت تلاش دانشجو با ٤٤/٩،انسجام اجتماعی با ٥١/٤، دستاوردهای دانشگاهی با ٥١/١ و کیفیت محیط دانشگاه با ٥١/١، است. در این میان کیفیت تلاش دانشجو با درصد میانگین ٤٤/٩ و زیر میانگین ٥٤/٨، کمترین اهمیت را دارد. همچنین انسجام اجتماعی با درصد میانگین ٥١/٤ و زیر میانگین ٤٨ دارای بیشترین اهمیت ازنظر دانشجویان بودند. (جدول ۱).

جدول ۲: مقایسه‌ی تجارب دانشگاهی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان به تفکیک جنسیت

متغیر	جنس	میانگین و انحراف معیار	مقداره آماره تی	درجه ازادی	مقدار احتمال
کیفیت تلاش دانشجو	مرد	١٠٥/٦٤±٢٠/٠٢	٠/٨٤٤	٣٤٩	٠/٣٩٩
	زن	١٠٣/٩٥ ± ١٧/٤٦			
انسجام اجتماعی	مرد	١٤/٣٣ ± ٤/٤٣	٠/٢١٧	٣٥٠	٠/٨٢٨
	زن	٣٢/٢٢ ± ١٠/٢٩			
دستاوردهای دانشگاهی	مرد	٦٣/٧٢ ± ١٥/١٠	٠/٣٩٥	٢٥٠	٠/٦٩٣
	زن	٦٣/١١ ± ١٣/٥٨			
کیفیت محیط دانشگاه	مرد	٣١/٩٢ ±١٠/١٧	-٠/٢٧٨	٣٤٨	٠/٧٨١
	زن	٣٢/٢٢ ±١٠/٢٩			

بر اساس نتایج جدول ۲، کیفیت تلاش دانشجو (P=٠/٤)، انسجام اجتماعی (P=٠/٨٣)، دستاوردهای دانشگاهی (٠/٧= P) و درنهایت کیفیت محیط دانشگاه (P=٠/٧٨) در دو جنس زن و مرد تفاوت معنی‌داری باهم نداشتند.

جدول ۳: پیش بینی تحقق دستاوردهای دانشجویان بر اساس تلاش آنها

متغیر	R	R^2	β	T	سطح معنی داری
عرض از مبدا	٠/٦٤٤	٠/٤١٥	١١/٤٢	٣٥/٦	٠/٠٠١
کیفیت تلاش			٠/٣٥٧	٥/٠٠	٠/٠٠١
کیفیت محیط موسسه			٠/٣٠٧	٨/٧٢	٠/٠٠١
انسجام اجتماعی			٠/٥١٧	٣/٢٤	٠/٠٠١

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

نتایج آزمون رگرسیون چندگانه نشان داد کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی زنجان ۰/۴۲ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند و بر اساس ضرایب رگرسیون،کم قدرترین پیش‌بینی کنندگی مربوط به ادراک از محیط است که ضریب بتای آن ۰/۳۱ است. همچنین بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی کنندگی مربوط به انسجام اجتماعی (ضریب بتای = ۰/۵۱۷) است‌که پیش‌بینی کنندگی مثبت‌ومعنی‌داردستاوردها را دارا است.

جدول ٤: پیش بینی تحقق دستاوردهای دانشجویان رشته های مختلف تحصیلی بر اساس ابعاد تجارب آنها

	متغیر	R	R^2	B	T	سطح معنی‌داری
رشته بهداشت	کیفیت تلاش	۰/۷۹٤	۰/٦۳۰	۰/۳۰۵	۳/۱۵۰	۰/۰۰۲
	کیفیت محیط			۰/٤۷۸	٦/۳٤۲	۰/۰۰۰
	انسجام اجتماعی			۰/۷۱٦	۲/۲۹۹	۰/۰۲٤
پیراپزشکی	کیفیت تلاش	۰/۵٦۵	۰/۳۱۹	۰/۰۵۵	۰/۳۲۵	۰/۷٤٦
	کیفیت محیط			۰/۱٤۳	۲/۳۱٦	۰/۰۲۳
	انسجام اجتماعی			۱/۱۸۰	۳/٦۷۹	<۰/۰۰۱
پرستاری و مامایی	کیفیت تلاش	۰/۷۰۱	۰/۵۵۰	۰/۱٦۰	۱/۰۰٤	۰/۳۲
	کیفیت محیط			۰/۳٦۰	۵/٦۰٤	۰/۰۰۱
	انسجام اجتماعی			۰/۹۰۱	۲/۵۰۸	۰/۰۱٤
پزشکی و دندانپزشکی و دارو سازی	کیفیت تلاش	۰/۷۹۵	۰/٦۳۳	۰/٦۲۲	۳/۲۵۸	۰/۰۰۲
	کیفیت محیط			۰/۲۲۹	۳/۳۲۸	۰/۰۲٤
	انسجام اجتماعی			۰/۸۰۱	۰/۰۹۵	۰/۰٤۱
فوریت، هوشبری و اتاق عمل	کیفیت تلاش	۰/٦۰٤	۰/۱٦۳	۰/٤۱٦	۲/٦۱۸	۰/۰۱۲
	کیفیت محیط			-۰/۰٤۳	۰/٤٤۳	۰/٦٦۰
	انسجام اجتماعی			-۰/۱۱۳	۰/۳۱۵	۰/۷۵

با استفاده از روش آماری آزمون رگرسیون چندگانه به این نتایج رسیدیم که کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان رشته‌ی بهداشت ۰/٦۳ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند. به‌طوری‌که بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی کنندگی مربوط به انسجام اجتماعی (ضریب بتای = ۰/۷۲) است که پیش‌بینی کنندگی مثبت و معنی‌دار دستاوردها را دارا است.

نتایج این مطالعه نشان داد کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان پیراپزشکی ۰/۳۲ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند. به‌طوری‌که، بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی کنندگی مربوط به انسجام اجتماعی (ضریب بتای =۱/۱۹) است که پیش‌بینی کنندگی مثبت و معنی‌دار دستاوردها را دارا است.

از طرفی، کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان پرستاری و مامایی ۰/۵۵ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند. به‌طوری‌که، بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی کنندگی مربوط به انسجام اجتماعی (ضریب بتای = ۰/۹۰) است که پیش‌بینی کنندگی مثبت و

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

معنی‌دار دستاوردها را دارا است.نتایج این مطالعه همچنین نشان داد کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی و داروسازی ۰/۶۳ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند. به‌طوری‌که، بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی کنندگی مربوط به انسجام اجتماعی (ضریب بتای = ۰/۸۰) است که پیش‌بینی کنندگی مثبت و معنی‌دار دستاوردها را دارا است.

کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان فوریت هوشبری و اتاق عمل ۰/۱۶ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند. به‌طوری‌که، بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی کنندگی مربوط به کیفیت تلاش (ضریب بتای = ۰/۴۲) است که پیش‌بینی کنندگی مثبت و معنی‌دار دستاوردها را دارا است.

همچنین بر اساس نتایج حاصل تحلیل رگرسیون چندگانه، کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان مقطع کارشناسی ۰/۲۵ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی کنندگی مربوط به انسجام اجتماعی (ضریب بتای = ۰/۶۴) است که پیش‌بینی کنندگی مثبت و معنی‌دار دستاوردها را دارا است. نتایج نشان داد کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان کاردانی ۰/۳۲ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند. که در هیچ‌کدام از ابعاد تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. از طرفی مبتنی بر نتایج حاصل‌شده کیفیت تلاش، کیفیت محیط موسسه و انسجام اجتماعی دانشجویان مقطع دکتری ۰/۵۳ از واریانس دستاوردهای دانشجویی را پیش‌بینی می‌کند. به‌طوری‌که، بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی کنندگی مربوط به کیفیت تلاش (ضریب بتای = ۰/۷۷) است که پیش‌بینی کنندگی مثبت و معنی‌دار دستاوردها را دارا است.

جدول ۵: پیش بینی تحقق دستاوردهای دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی بر اساس ابعاد تجارب آنها

مقطع تحصیلی	متغیر	R	R^2	B	T	سطح معنی‌داری
کارشناسی	عرض از مبدا	۰/۷۰۴	۰/۴۹۵	۸/۰۰۹	۲/۱۲۱	۰/۰۳۵
	کیفیت تلاش			۰/۲۹۵	۷/۳۶۳	۰/۰۰۱
	کیفیت محیط			۰/۴۳۰	۵/۷۳۲	۰/۰۰۱
	انسجام اجتماعی			۰/۶۴۴	۳/۹۴۷	۰/۰۰۱
کارشناسی ارشد	عرض از مبدا	۰/۵۰۰	۰/۲۵۰	۱۰۶/۸۶۲	۴/۶۶۱	۰/۰۰۱
	کیفیت تلاش			−۰/۴۵۱	−۲/۰۲۰	۰/۰۵۹
	کیفیت محیط			۰/۳۵۶	۰/۶۹۰	۰/۵۰۰
	انسجام اجتماعی			−۰/۰۸۲	۰/۰۶۲	۰/۹۵۱
دکتری	عرض از مبدا	۰/۷۲۵	۰/۵۲۵	۱۲/۷۷۱	۱/۹۹۴	۰/۰۵۰
	کیفیت تلاش			۰/۳۷۰	۶/۰۹۸	<۰/۰۰۱
	کیفیت محیط			۰/۱۰۸	۰/۷۰۳	۰/۴۸۴
	انسجام اجتماعی			۰/۷۶۸	۲/۲۰۱	۰/۰۳۱

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

بحث

هدف اصلی پژوهش تعیین رابطه‌ی ویژگی‌های فردی و تجارب دانشگاهی دانشجویان با دستاوردهای آنان از تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی زنجان بود تا ضمن تعیین نقش متغیرهای رشته‌ی تحصیلی، مقطع تحصیلی و جنسیت، در تحقق دستاوردها، نشان دهد که کدام‌یک از ابعاد ادراک از کیفیت تلاش، کیفیت محیط و انسجام اجتماعی نقش فعال‌تری در کسب دستاوردهای دانشگاهی دانشجویان دارد. نتایج این پژوهش به‌طورکلی نشان‌دهنده‌ی رضایت نسبی دانشجویان از دستاوردهای دانشگاهی است.

بررسی دیدگاه دانشجویان درباره‌ی سه متغیر کیفیت محیط دانشگاه، انسجام اجتماعی و دستاوردهای آنان حاکی از آن است که بیشتر دانشجویان دارای نگرش متوسط نسبت به متغیرهای ذکرشده بودند که این بدین معناست که بیشتر دانشجویان کیفیت محیط دانشگاه، انسجام اجتماعی و دستاوردهای تحصیلی خود را در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. همچنین درصد زیر میانگین (۵٤/۸) در متغیر کیفیت تلاش دانشجویان نیز نشان‌دهنده‌ی ارزیابی پایین دانشجویان نسبت به این متغیر بود و وضعیت دانشگاه محل تحصیلشان ازنظر مقوله‌های فوق رضایت نسبی را برای آن‌ها به همراه داشته است.

همان‌گونه که ذکر شد نتایج این مطالعه در بعد ادراک دانشجویان از کیفیت تلاش نشان داد که نقش ابعاد ادراک دانشجویان از کیفیت تلاش، کیفیت محیط مؤسسه و انسجام اجتماعی در پیش‌بینی دستاوردهای آنان معنی‌دار است این یافته با نتایج مطالعات انجام‌شده توسط اوجی وریوز (۲۰۱۰)همخوانی دارد (۱۷, ۱۸) و همچنین، تاثیر کیفیت تلاش دانشجویان بر یادگیری، رشد فردی و تحصیلی با نتایج مطالعات میلر (۲۰۰۸)، میرز (۲۰۰۱)و آواندانو (۲۰۰۳) هم سو بود (۱۳, ۱۹, ۲۰). همچنین، در مطالعات داخلی، نتایج مطالعه حاضر با مطالعه‌ی کریمی (۱۳۹۳)در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد مطابقت داشت (۱۵). قوی‌تر بودن انسجام اجتماعی نسبت به دو بعد دیگر حاکی از نگرش دانشجویان پیراپزشکی و مقطع کارشناسی است و می‌تواند نشانگر این موضوع باشد که آن‌ها معتقدند کاستی‌های مربوط به کیفیت محیط و تلاش را می‌توان با حضور فعال در گروه-هایی مانند انجمن و تعامل با دیگران جبران نمود.

بررسی نقش ابعاد ادراک دانشجویان رشته‌های مختلف تحصیلی از کیفیت تلاش، کیفیت محیط مؤسسه و انسجام اجتماعی در پیش‌بینی دستاوردهای تحصیلی آنان نشان داد که دانشجویان رشته‌های مختلف ادراک متفاوتی نسبت به مقوله‌های فوق دارند و درواقع رشته‌ی تحصیلی عامل موثری در این زمینه تلقی می‌شود که این نتایج با تحقیقات اوجی و کریمی هم‌راستا بود (۱۷و۱۵). اصولا دانشجویان رشته‌های مختلف با توجه به ماهیت دروس و میزان واحدهای تئوری و عملی رشته‌شان هرکدام به‌نوبه‌ی خود یکی از مقوله‌های فوق را در تحقق دستاوردهای تحصیلی خود موثرتر می‌دانند.

نتایج حاصل از بررسی نقش ابعاد ادراک دانشجویان مقاطع تحصیلی مختلف از کیفیت تلاش، کیفیت محیط دانشگاه و انسجام اجتماعی در پیش‌بینی دستاوردهای تحصیلی آنان در این پژوهش با تحقیق فلاورز (۲۰۰٦) ازنظر انسجام اجتماعی بالای دانشجویان کارشناسی، هم‌راستا بود (۲۱). این در حالی است که نتایج مطالعه‌ی کریمی در دانشگاه شهید صدوقی یزد و اوجی نشان داد که ادراک دانشجویان مقطع کارشناسی پیش‌بینی کننده انسجام اجتماعی نیست (۱۷ و ۱۵). همچنین در مورد دانشجویان مقاطع مختلف ضعیف‌ترین پیش‌بینی کننده‌ی معنادار در مقطع کارشناسی، انسجام اجتماعی، در مقطع کارشناسی ارشد، کیفیت تلاش و در دکتری کیفیت محیط بود. این در حالی است که قوی‌ترین پیش‌بینی کننده‌های مثبت و معنادار دستاوردهای تحصیلی به ترتیب کیفیت تلاش، کیفیت محیط و کیفیت تلاش بود. دلیل این تفاوت را می‌توان در دیدگاه‌های فکری و ارزشی متفاوت

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی جستجو نمود. دانشجویان مقطع کارشناسی به دلیل سن و تجربه‌ی تحصیلی و علمی نسبتا پایین‌تر هنوز به اهمیت تعاملات گروهی - اجتماعی سازنده درزمینه‌ی پیشرفت تحصیلی خود واقف نشده‌اند و ازاین‌رو به فعالیت فردی و کیفیت تلاش خود در کسب نتایج بهتر بهای بیش‌تری همچون صرف وقت در فعالیت‌های تیمی می‌دهند. دانشجویان مقطع تحصیلات تکمیلی شامل کارشناسی ارشد و دکتری حرفه‌ای به کیفیت محیط، تجهیزات و امکانات موردنیاز خود برای انجام پژوهش‌های علمی اهمیت بیشتری می‌دهند.

ادراک دانشجویان زن و مرد از کیفیت تلاش، کیفیت محیط دانشگاه و انسجام اجتماعی پیش‌بینی کننده دستاوردهای تحصیلی نبود. لذا نتایج با مطالعات افرادی چون دیویس و نایت و کریمی ازنظر تاثیر جنسیت بر کیفیت تلاش دانشجویان، مطالعه‌ی اوجی و کریمی در مورد انسجام اجتماعی پایین دانشجویان زن و مطالعه‌ی گریسون و ساکس و همکاران در مورد انسجام اجتماعی بالای دانشجویان زن هم‌راستا نبود (۲۳و۲۲ ،۱۷). علل این تفاوت را می‌توان در یکسانی نسبی تعداد دانشجویان زن و مرد و فعالیت‌های مشترک آنان در زمینه‌های مختلف دانشگاهی جست‌وجو کرد.

نتیجه‌گیری

به‌طورکلی، نتایج این مطالعه نشان‌دهنده‌ی ضرورت توجه به ویژگی‌های فردی و تجارب دانشگاهی دانشجویان به‌منظور تحقق دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه‌های علوم پزشکی را آشکار می‌سازد. به نظر می‌رسد به دلیل تاثیر پذیری افراد از محیط پیرامون علمی اعم از افراد و امکانات، بهبود این عوامل در راستای برقراری ارتباط بهتر بین دانشجویان و اساتید و کارمندان و بهبود محیط فیزیکی برای انجام کارهای گروهی و تحقیقاتی، دستاوردهای علمی و عملی دانشجویان را بهبود می‌بخشد. چنانچه مسوولان و مدیران این دانشگاه‌ها نتایج حاصل از این تحقیق را مهم تلقی کرده و در جهت اجرای پیشنهادهای آن گام‌های ارزنده‌ای بردارند، بدون شک کار آیی و بهره‌وری نظام آموزشی خود را تا حد قابل‌توجهی افزایش خواهند داد. ازاین‌رو علی‌رغم، محدودیت‌های درک شده این مطالعه بخصوص درزمینه‌ی پرسشگری، بی‌شک، با توجه به موقعیت دانشگاه علوم پزشکی زنجان به‌عنوان قطب هماهنگی شوراهای کلان منطقه ٦ در غرب کشور، در نظر گرفتن یافته‌های این پژوهش در بهینه‌سازی برنامه‌های آموزش دانشگاهی، توزیع عادلانه منابع، ایجاد فرصت‌های برابر و استفاده از ظرفیت‌های منطقه‌ای موثر خواهد بود. در انتها به دلیل اهمیت این موضوع به سایر محققین تحت پوشش شورای هماهنگی کلان منطقه شش اعم از اراک، قزوین، قم، البرز و دانشکده علوم پزشکی ساوه انجام این پژوهش پیشنهاد می‌شود.

تقدیر و تشکر

بدین وسیله از معاونت محترم آموزشی دانشکده‌ی بهداشت سرکار خانم دکتر فاطمه جعفری، دانشجویان محترم پرسشگر خانم‌ها فائزه رمضانی و آرزو جلالی دانشجویان کارشناسی بهداشت عمومی، عیسی کردلو دانشجوی دندانپزشکی، سامان محمودی دانشجوی داروسازی دانشگاه علوم پزشکی زنجان تشکرو قدردانی می‌کنیم.

Reference

1- Konrad C. The relationship of nursing student quality of effort, satisfaction, and self- reported perceptions of learning gains in associate degree nursing programs in specialized colleges [Dissertation]. Illinois: University of Illinois state,

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

2002.

2- Weinstein CE, Palmer DR. LASSI user's manual for those administering the learning and study strategies inventory. Clearwater, FL: H & H Publishing Company.1987.

3- Lavelle E. Writing through college: Self-efficacy and instruction. The Sage handbook of writing development. 2009:415-23.

4- Groff J, Mouza C. A framework for addressing challenges to classroom technology use. *AACe Journal*. 2008; 16(1):21-46.

5. Pace R , Kuh G. College student experiences questionnaire. CSEQ. 2002. [cited 2014 Feb 19]. Available from: http://www.kc.uni-mb.si/media/dokumenti/CSEQ.pdf

6- Williams J. College student experiences questionnaire research program. 47th Annual Forum of the Association for Institutional Research Kansas City.USA.2007.

7- Mccluskey-Titus, P. A Study of the relationship between student involvement in the collegiate experience and learning outcomes. [Dissertation], University of Florida State, USA.1996.

8- Koljatic M, Kuh GD. A longitudinal assessment of college student engagement in good practices in undergraduate education. *Higher Education*. 2001; 42(3):351-71.

9- Ashmore NJ. The relationship between computer engagement and estimate of gains for students of a two-year college. [dissertation]. Memphis, Tennessee: The University of Memphis 2000.

10- Patton LD, Renn KA, Guido FM, Quaye SJ, Evans NJ, Forney DS. Student development in college: Theory, research and practice. John Wiley & Sons; 2016.

11- Hardy LS. Linear relationship between campus environment, involvement, and educational outcomes at tribally controlled community college [Dissertation]. Memphis, Tennessee: University of Memphis, College of education .2005.

12- Pascarella ET, Terenzini PT. How college affects students: A third decade of research.1 st ed. SanFrancisco: Jossey-Bass Publishers. 2005.

13- Avendano J. Student involvement: assessing student satisfaction, gains, and quality of effort. Illinois State University. USA. 2003.

14- Astin AW, Oseguera L. The declining equity of American higher education. *The review of higher education*. 2004; 27(3):321-41.

15- Karimi M. The association between personal characteristics and educational experiences with academic achievement among students of Shahid Sadoughi Medical University of Yazd. *Iranian Journal of Medical Education.* 2014; 14(1):64-77.

16- Pittman CJ. A study of the relationship between college student experiences and achievement [Dissertation]. Virginia: William and Mary**,** 2003.

17- Owji A. A study of the relationship between personal characteristics and students' experiences with their academic gains in Shiraz non-profit higher education institutions [Dissertation].Shiraz: Shiraz University. 2011.

18- Rios VA. Community college transfer

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

students' reflections of their needs, expectations, and persistence at a private four-year institution [dissertation]. San Francisco: University of San Francisco(2010).

19- Miller EV. Perceived relation of adult community college students between quality of effort and outcome gains: adult students at one community college [Dissertation], University of Missouri—Columbia.USA.2008.

20- Meyers RL. Persistence of technical degree seekers [Dissertation] Memphis. Tennessee: University of Memphis, 2001.

21- Flowers LA. Effects of attending a 2-year institution on African American males' academic and social integration in the first year of college. *Teachers College Record*. 2006; 108(2):267.

22- Garrison DR. Quality and access in distance education: theoretical considerations. Theoretical principles of distance education. 1993:9-21.

23- Sax LJ, Bryant AN, Harper CE. The differential effects of student-faculty interaction on collegeoutcomes for women and men. *Journal of College Student Development*. 2005; 46(6): 642-657.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]

The Association between Personal Characteristics and Educational Experiences with Academic Achievement among the Students Zanjan University of Medical Sciences

MohammdZadeB, MaghsodiL[1], VakiliMM[2], SadeghiT[3], Zarei F[2]

[1]School of Health. Zanjan University of Medical Sciences. Zanjan. Iran.
[2] Dept. of Health Education and Promotion. School of Health. Zanjan University of Medical Sciences. Zanjan. Iran.
[3]School of Nursing and Midwifery. Mashhad University of Medical Sciences, Iran.

Corresponding Author : ZareiF , Dept. of Health Education and Promotion. School of Health. Zanjan University of Medical Sciences. Zanjan. Iran.

Email: f.zarei@zums.ac.ir

Received: 2 Jul 2016 ***Accepted:*** 5 Sept 2016 ***Published:*** 15 Jan 2017

Background and Objective: Learning Strategies includes overt and covert behaviors, which are associated with success in learning. On the other hand, training students who are able to live in environments with diverse values, rapid technological changes, and developments in the socio-cultural complex is one of the unique challenges to a university administrator. Therefore, this study was performed to investigate the association of personal characteristics and educational experiences of the students of Zanjan University of Medical Sciences with their academic achievements.

Materials and Methods: This descriptive correlational study was conducted on the students of Zanjan University of Medical Sciences during 2014-2015 academic year. Students were selected through random stratified sampling based on gender and discipline (N=352). The research tool was the college students' experiences questionnaire (CSEQ). Data was analyzed using descriptive statistics and multiple regression.

Results: All three dimensions of college students' experiences, including perceptions of quality of environment, quality of effort, and social integration are significant anticipators of their academic achievements respectively and predict 0.415 of achievements variances.

Conclusion: Taking into account the personal characteristics and educational experiences of college students for their academic achievements in medical universities is essential. In spite of the impact of academic environments ranging from individuals and facilities for college students, improving these factors contribute to better communication between students and faculty members and.

Keywords: Personal characteristics, Educational experiences, Academic achievements, Medical university.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-01-31]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.24.7.0]